

Remissvar Starkare kommuner med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 20208)

Mottagare

Finansdepartementet

Svarsdatum

Den 30 september 2020

Falu kommun vill till att börja med tacka för möjligheten att lämna synpunkter på utredningen.

Synpunkter:

Övergripande

Kommunerna står inför stora utmaningar de kommande åren bland annat till följd av den demografiska utvecklingen och den snabba urbaniseringen. Båda faktorer kommer bidra till att förutsättningar för att bedriva verksamhet i kommunerna kommer att variera mellan olika kommungrupper. Det är därför positivt att kommunutredningen genomförts för att belysa problematiken och för att starta processer som kommer att behövas under överskådlig tid för att stärka kommunerna.

Kap 19 Strategi för stärkt kapacitet

Utredningen gör bedömningen att samverkan mellan kommuner skapar förutsättningar för stärkt kapacitet i kommunerna. Sammanläggningar av kommuner kan stärka både kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet. Vidare betonar utredningen att en förutsättning för kommunsammanslagningar är att de bygger på frivillighet.

Regeländringarna de senaste decennierna har bidragit till kraftigt ökad samverkan, från 25 förbund 1985 till över 400 kommunalförbund och gemensamma nämnder idag. Därutöver finns ett stort antal interkommunala företag och avtalssamverkan. Detta har varit en partiell kommunreform som gjort kommunindelningen mer flexibel. Kommuner har fått möjlighet att gå samman på verksamhetsnivå för att få de skalfördelar som en större organisation kan innebära.

Falu kommun anser att huvudfokus bör läggas på att underlätta samverkan mellan kommuner och regioner genom att undanröja olika typer av hinder som fortfarande finns. Vissa förtydliganden har gjorts i samband med översynen av kommunallagen avseende möjligheter till avtalssamverkan mellan kommuner. Falu kommun anser att dessa möjligheter bör ytterligare förtydligas och utökas. Att kunna samverka även kring olika administrativa processer förutom ren myndighetsutövning, kan stärka många kommuners kapacitet att klara av välfärdsuppdraget.

Forskningen och erfarenheterna från andra nordiska länder avseende kommunsammanläggningar visar att både ekonomiska och demokratiska effekterna ter sig till övervägande del negativa. Huvudstrategin för förstärkt kapacitet bör därför vara utökad samverkan, inte sammanläggning av kommuner.

Kapitel 20.1 Strukturella åtgärder

20.1.1 Stöd och incitament för strategisk samverkan och frivillig sammanläggning av kommuner

Utredningen lämnar förslag om införande av statsbidrag för kommuner som vill bedriva utvecklingsarbete för utökad samverkan eller frivillig sammanläggning. Vidare föreslås att staten tar över skulder från kommuner som frivilligt genomför kommunsammanläggningar.

Falu kommun tillstyrker förslaget om ekonomiskt stöd för utvecklingsarbete vid ökad samverkan. Det är viktigt att stöden är tillräckliga till sin omfattning så att processerna kan genomföras. Falu kommun avstryker förslaget om övertagande av skulder vid sammanläggning. Enligt utredningen skulle detta kunna öka statens skulder med 500 miljarder kronor. Beloppet är mycket stort i förhållande till de vinster som sammanläggningar kan ge.

20.1.3 Former för stöd och analys för att stärka kommunernas kapacitet

Utredningen föreslår att det inrättas en kommundelagation inom Regeringskansliet. Kommundelagationen och landshövdingarna ges i uppdrag att föra en dialog med kommuner om kapacitetsstärkande åtgärder, särskilt om strategisk samverkan och frivilliga sammanläggningar.

Falu kommun avstyrker förslaget om inrättandet av en nationell kommundelagation med motiveringen att utveckling av strategisk samverkan bör hanteras på lokal och regional nivå, där kunskapen och kännedomen finns om de specifika förutsättningarna.

Falu kommun avstyrker även förslaget att landshövdingarna får i uppdrag att föra dialog med kommuner om strategisk samverkan och sammanläggningar. Dialog mellan kommunerna och länsstyrelsen sker redan i dagsläget. Utredningens förslag skulle innebära en detaljstyrning kring vem ska föra dialog och vilka frågor som ska diskuteras mellan berörda parter. Bidraget till kommuner för att utreda samverkan och sammanläggningar kan utföras av den instans som ges ansvaret att sköta det stödprogram som SKR föreslår.

Kapitel 20.3 Kommunernas ekonomi

20.3.1 En statsbidragsprincip

Utredningen föreslår införande av en statsbidragsprincip. Principen ska ge vägledning vid överväganden om att tillskapa riktade statsbidrag samt vid utformning och hantering av sådana bidrag. Den ska inte tillämpas på kostnads-ersättningar. Principen innebär att staten ska primärt överväga att använda andra sätt än riktade statsbidrag samt i de fall där riktade statsbidrag beslutas, ska de om möjligt klustras inom olika kommunala verksamhetsområden. Vidare föreslås en princip om att riktade statsbidrag, som inte klustrats, ska tidsbegränsas till två år. Slutligen ska riktade statsbidrag vara av sådan storlek att en enskild kommun rimligen ska kunna finansiera en insats av betydelse för den.

Falu kommun ser mycket positivt på förslaget och tillstyrker detsamma. Förslaget kommer att kunna leda till ökad ändamålsenlighet och effektiviserad användning av statliga medel, eftersom kommunen kan satsa på det som ger mest effekt.

Kapitel 20.3.2 Kommunalekonomisk utjämning

Utredningen föreslår att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att genomföra en bred översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Syftet med översynen är att säkerställa att utjämningsystemet i tillräcklig grad kan ge kommunerna likvärdiga ekonomiska förutsättningar att kunna tillhandahålla sina invånare service oberoende av skattekraft och opåverkbara strukturellt betingade kostnader. Vidare föreslås att regeringen ser till att det sker en löpande förvaltning och uppföljning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet.

Falu kommun tillstyrker att utjämningsystemet ses över i sin helhet. Vidare är det prioriterat att en löpande förvaltning och uppföljning av hela det kommunalekonomiska utjämningsystemet sker regelbundet. Detta uttryckte Falu kommun även i sitt remissvar vid översynen av kostnadsutjämnningen.

Kapitel 20.4 Kompetensförsörjning

20.4.2 Nedskrivning av studieskulder

Utredningen föreslår att regeringen tar initiativ till att utreda möjligheten att minska studieskulder som administreras av CSN och som avser studier som ingår i en utfärdad akademisk examen, för personer som är bosatta och yrkesverksamma i kommuner med särskild stora utmaningar gällande kompetensförsörjning.

Falu kommun tillstyrker att studieskuldskrivning införs i landsbygdskommuner. Falu kommun anser att ett fast belopp på den årliga avskrivningen vore att föredra istället för en andel av studieskulden.

Kapitel 20.5 Kommunernas digitaliseringsarbete

Utredningen konstaterar att digitalisering är en av de viktigaste faktorerna för att stärka kommunernas kapacitet. Staten behöver vidta åtgärder för att underlätta och stödja kommunernas digitaliseringsarbete. Bristen på en nationell digital infrastruktur och avsaknaden av styrning och samordning har lett till många olika myndighets- och sektorspecifika lösningar, som skiljer sig från varandra.

En förutsättning för att kommunerna ska kunna använda sig av digitaliseringens möjligheter är tillgång till fast bredband med hög prestanda. Det handlar både om utbyggnad av fast bredband och också om att underhålla och uppgradera befintlig digital infrastruktur.

Falu kommun delar utredningens bedömning av vikten av aktiv statlig medverkan och ansvar för digitalisering.

Kapitel 20.6 Övriga förslag och bedömningar**20.6.4 Underlätta bostadsbyggande i kommuner med särskilt stora utmaningar**

Utredningen gör bedömningen att regeringen bör vidta åtgärder för att underlätta finansieringen av bostadsbyggande i kommuner där fastigheters låga marknadsvärden negativt påverkar möjligheten att finansiera nybyggnationer. Regeringen bör också underlätta byggandet av bostäder genom förändringar av redovisningsregelverket.

Falu kommun delar utredningens bedömning och ser det angeläget att regelverket ses över så att nybyggnation främst på landsbygden möjliggörs.

Joakim Storck
Kommunalråd